

RECENZE/REVIEWS

Received: 21 July 2010

Accepted: 22 October 2010

Published online: 15 December 2010

Available on WWW: www.defenceandstrategy.eu

DOI: doi:10.3849/1802-7199.10.2010.02.133-134

*Pavel HLAVÁČEK**

HODER, Lukáš. *Transatlantické vztahy v době krize: Hegemonie USA a emancipace Evropy po 11. září 2001*. Brno: Mezinárodní politologický ústav, 2009. 159 s. ISBN 978-80-210-5059-4.

V době, kdy je v rámci Severoatlantické aliance projednávána nová strategická doktrína, se na pulty českých knihkupectví dostává kniha, která se pokouší odpovědět na vybrané aspekty euro-atlantických vztahů. Jak vyplývá z podtitulu, v jejím zorném úhlu je poslední vzájemná roztržka, která mezi oběma břehy Atlantického oceánu vypukla po 11. září 2001. Autor nicméně již v úvodu připomíná, že jeho záběr je poněkud hlubší, respektive že jeho práce „se bude skládat ze tří základních částí, které na transatlantické vztahy během posledních deseti let pohlédnou z různých úhlů“ (s. 11).

Lukáš Hoder není čtenářům zainteresovaným v této oblasti výzkumu nikterak neznámou osobou. Je vystudovaným právníkem, který pracoval pro Úřad vlády ČR v Praze a v současné době působí jako doktorský student na katedře mezinárodních vztahů a evropských studií FSS MU. Jeho dosavadní publikace v Politologickém časopise (2/2006) a Mezinárodních vztazích (2/2009) patřily mezi příjemné „osvěžení“ (české) debaty o americké zahraniční politice. Hoder svých poznatků využívá i v předkládané knize, kde mimo jiné rozvíjí předešlé teze.

Co se týče tří zmiňovaných částí, v první autor analyzuje hegemonické postavení Spojených států amerických v současném mezinárodním systému. Druhá část se zabývá rostoucími ambicemi Evropské unie a možnými dopady na vztahy s USA. V závěrečné části pak rozebírá vliv nekonzervativního hnutí na tvorbu americké zahraniční politiky.

V úvodu (tj. první kapitola) autor konstatuje, že „jedním z podnětů k sepsání tohoto textu byla... snaha kriticky zhodnotit názor, že transatlantickou roztržku způsobila agresivní zahraniční politika USA za vlády prezidenta George W. Bushe“ (s. 11). V následujících kapitolách pak dokazuje, že unilaterální politika 43. prezidenta USA sice vyvolala velkou nespokojenost, roztržku však nemohla vyvolat sama o sobě. Svůj díl odpovědnosti nesou i evropské státy a jejich snaha emancipovat se na úkor USA.

Druhá kapitola je krátkým zamyšlením nad teoretickou debatou, kterou v létě 1990 mezi teoretiky odstartoval článek Johna Mearsheimera „Back to the Future“. Mearsheimer a stoupenci neorealismu předvíдали zánik NATO a postupný návrat k politice mocenské rovnováhy. Tento pesimistický scénář nenastal, některé argumenty (např. o nárůstu nestability v Evropě, poklesu angažovanosti USA) zůstávají stále relevantní. Vzájemná krize eskalovala během americké intervence v Afghánistánu a Iráku, nicméně s rozšířením globálního terorismu i na evropskou půdu se roztržka poněkud zklidnila. To autor mimo jiné dokazuje na Evropské bezpečnostní strategii z roku 2003, která postupně uznala význam hrozby terorismu a zbraní hromadného ničení.

Patrně nejzajímavější částí knihy je třetí kapitola nazvaná „Světová hegemonie USA“. Zde jsou výstižně představeny hlavní argumenty stěžejních teoretiků neorealismu, především Kennetha Waltze a Stephena Walta. Hoderovi se podařilo na omezeném prostoru výstižně poukázat na slabiny výše uvedené teorie. Správně upozorňuje na rozpor v tvrzení vybraných neorealistů, zejména co se týče trvání bipolarity a konceptu moci. Podle předkládaných statistik Spojené státy

* E-mail: hlavacek@kap.zcu.cz

zůstávaly v 90. letech nezpochybnitelným hegemonem. V textu nacházíme přesvědčivá tvrzení o tom, že navzdory všem (realistickým) předpokladům nedocházelo ze strany evropských, ale ani zbylých světových mocností k pokusům o vytvoření koalice explicitně zaměřené proti USA (ať už hovoříme o tzv. „hard-balancing“ nebo „soft-balancing“). Autor z toho logicky vyvozuje, že jestliže nefunguje teorie rovnováhy moci, nelze poslední transatlantickou roztržku interpretovat jako důsledek mocenského soupeření mezi USA a EU.

Ve čtvrté a z mého hlediska poněkud slabší kapitole je nejzajímavější ta pasáž, kde se autor zamýšlí nad konceptem unilateralismu a multilateralismu. Zdánlivě jednoznačné termíny mohou a bývají interpretovány různě. V kontextu transatlantické roztržky se Hoder snaží dokázat, že v Evropě dochází k emancipaci nejen prostřednictvím multilaterálních institucí (jako je NATO), ale také samotné Evropské unie. I když EU stále nedokáže využít svůj potenciál a navenek nehovoří jednotným hlasem, od Spojených států vyžaduje větší respekt. Příčinu, proč došlo mezi USA a Evropou ke krizi vzájemných vztahů, pak můžeme nalézt ve dvou navzájem se prolínajících rovinách. Za prvé byl na počátku 90. let zahájen ambiciózní integrační projekt, který (za druhé) vrcholil v době, kdy se k moci dostal prezident Bush starší. Bushovu zahraniční politiku výrazně utvářela skupina neokonzervativců, kteří se výrazně odlišovali od evropského pojetí mezinárodního práva (zejména role Rady bezpečnosti OSN, jaderných zbraní nebo využití práva na sebeobranu). V této části autor zbytečně popisuje všeobecně známá tvrzení, např. cituje první až čtvrtý článek Charty OSN nebo článek 27 o tom, že každý člen RB OSN disponuje jedním hlasem. Obdobně nadbytečné pasáže se nacházejí i ve zbytku kapitoly.

V páté kapitole se autor vrací k roli neokonzervativců v administrativě George W. Bushe. Shrnuje myšlenkový vývoj neokonzervativního hnutí od svého vzniku a postupné pronikání až do Bílého domu. Autor konstatuje, že nárůst neokonzervatismu byl v Evropě sledován s určitou skepsí. Nová administrativa nejevila o Evropu dostatečný zájem a budila obavy, Amerika se neohdálá s evropskou emancipací smířit. Autor vliv 11. září 2001 na vzájemné vztahy příliš nepřeceňuje, protože ke strukturální proměně vztahů došlo již dříve. Terorismus tento proces pouze urychlil.

Předkládaná práce není svým rozsahem nikterak velká, nicméně přinejmenším díky absenci obdobné publikace na toto téma (na českém trhu) se stává atraktivní pro širší publikum a svou čtenářskou obec si bezpochyby najde. Autor svou studii opírá o početný seznam zajímavých publikací a internetových zdrojů.

Na práci můžeme ocenit srozumitelnost a jasnou strukturu textu. Za slabší část lze označit některé nadbytečné pasáže (viz výše). Knihu recenzoval doc. Ladislav Cabada a dr. Petr Suchý, přičemž, jak vyplývá z obalu knihy, se oba o textu vyjadřují velmi pozitivně. Text je vhodně doplněn řadou zajímavých příloh, na které se v něm odkazuje.

Received: 15 September 2010 Accepted: 22 October 2010
Available on WWW: www.defenceandstrategy.eu

Published online: 15 December 2010
DOI: doi:10.3849/1802-7199.10.2010.02.135-136

*Geir FLIKKE**

SARKESIAN, Sam, WILLIAMS, John Allen, CIMBALA, Stephen J. *US National Security: Policy makers, Processes and Politics*. 4th edition. London: Lynne Rienner Publishers, 2008. 334 s. ISBN 1588264165.

For anyone situated in Europe, it would be self-evident that the US has a strongly articulated foreign and security policy. The purpose of it would—at least according to some pundits—also be clear. The US pursues strategic aims around the world, shapes outcomes, and is driven by US interests throughout the international system. What is not so obvious, however, is the assertion held by the authors of *US National Security: Policy makers, Processes and Politics* that “US national security policy and priorities have become complicated, often ambiguous and even inconsistent – not because of immediate threat of major conventional war but rather the unpredictable, uncertain, and confusing characteristics of the international arena” (p. 3). US National Security policy making is not untouched by this confused and shifting picture of rapidly changing “strategic alliances” and withering multilateralism (in combination with the rise of organizations that are nominally multilateral, but sculpted on securing relative gains in regional settings). It is embroiled in it, struggles with it, and responds to it in complex processes of analyses, decision-making and implementation. And it is not one process, even though the outcome as perceived through the lenses of unipolarity suggests that it is. US Grand Strategy is the often not so common denominator in a complex decision-making process, where principles, analyses and legitimacy interact in a cross-cutting preparatory process that eventually leads to presidential decisions.

As a teaching device in US foreign and security policy making, the book *US National Security: Policy makers, Processes and Politics* moves beyond a tedious analysis of decision making procedures in US foreign and security policy. The chapter outlines are cutting across an analysis of the conflict spectrum, the US political system, the national security system and the interagency processes, issues of societal legitimacy and constraints on presidential decision-making prerogatives, and how the process finally ends up in policy-making. The analysis of these processes and principles is a dynamic one, however. As the authors claim, there are no neat paradigms or models that can explain or illustrate how policies are made in the context of domestic and international relations (p. 87). This is instructive for anyone that seeks to study the process, at least in two ways. First, the impression of the US as something remote and distanced from world affairs is balanced by the complexity of which the world’s only superpower makes policies and decisions. The US does not have a “template” for world affairs, and decisions that are made can often run contrary to the principles that are upheld—or rather, the principle is debate, and then resolve, and then debate again. Second, the USA guards its principles of democratic debate and institutional constraints. US foreign and security policy evolves in a setting where transparency, debate and institutional division of power are more than sideshows.

This is illustrated by the fact that the authors themselves do not avoid voicing themselves on issues that potentially could be seen as controversial. Echoing the perennial US debate on the separation of powers, the authors seem to be skeptical to deep-plowing changes in the policy triad, such as the creation of Director of National Intelligence after September 11. Moreover, the book also provides a deep and stringent analysis of the most important reforms in US national security during the last decade. The shifting away from US Department of State as a primary source of policy making, the encroachment of the Department of Defense on fields that State would like to

* E-mail: Geir.Flikke@nupi.no

have a larger say in, and the shifting controversies over when and why to use the military forces all show that US policy making is not static, and more than that—it cannot be.

Personally, I found the discussions on the policy triad in US foreign and security policies most interesting. The US system is indeed unique in its complexity, diverse in its interagency process (the coordination of policies between branches of government), and presidential in its implementation of policies. The latter is of primary importance for understanding the effect of policies on the international environment, and the former for the democratic underpinning of these policies. Certainly, presidential policies can circumscribe the policy process by direct appeals to the public and in seeking public legitimacy for fundamental conceptual changes in foreign and security policies. Presidents can, the authors say, in times of crises gain popular support of wide-ranging reforms and turns in foreign and security policies (illustrated by the post 11 September events). Nevertheless, the advisory process, the institutional revision of policies and not least, the continuous evaluation of policies that is conducted in the interagency process, are all fundamental correctives to policies. Moreover, the president also remains the most responsible person in the eyes of the constituencies. This is certainly why the authors (and the US public) do not spend too much attention on the policy process in political parties (of which there are basically two), but even more on explaining, analyzing and debating the process of policy making, and the complex vested interests that characterize this process. Persons that are raised in petty parliamentarianism are easily awestruck by the multivariate process that this is—count me in as one.

Let it be said at once: the 4th edition of this book is a reminder that it still is a seminal work on US policy making processes. There are currently few other books on the market that go so deeply into the interagency processes (the role of the National Security Council as a go-between between the departments and agencies), the transformation of the US military to a whole new set of challenges, the Congressional constraints and limitations on the use of US military power. Hence, it also invites European eyes to read US foreign and security policies in a more nuanced way. If those that defend the term “a multipolar world” by this mean that the EU is something separate and increasingly more “normative” than the US, this is based upon a fundamental misinterpretation of US foreign and security policies. This book corrects that view, not in the sense that EU policy making would be less complex, but in the sense that the perception that US policy processes are simple, is indeed a very simplified perception.

Received: 20 September 2010 Accepted: 22 October 2010
Available on WWW: www.defenceandstrategy.eu

Published online: 15 December 2010
DOI: [doi:10.3849/1802-7199.10.2010.02.136-138](https://doi.org/10.3849/1802-7199.10.2010.02.136-138)

*Radim VIČAR**

BARŠA, Pavel, et al. *Dialog teorií: Filozofická dilemata výzkumu mezinárodních vztahů*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. 252 s. ISBN 978-80-7419-011-7.

Publikace „Dialog teorií“ s podtitulem „Filozofická dilemata výzkumu mezinárodních vztahů“, která se objevila na pultech knihkupců na jaře letošního roku, představuje poměrně zajímavý počín v oblasti teorie mezinárodních vztahů. Prof. Pavel Barša, Ph.D., si společně s dalšími spoluautory stanovil jasný úkol – ukázat, jak se současné hlavní směry výzkumu mezinárodních vztahů vypořádávají s pěti vybranými dilematy společenské vědy.

* E-mail: Radim.Vicar@unob.cz

Pavel Barša, výzkumný pracovník Ústavu mezinárodních vztahů, navazuje touto knihou, která vyšla v Sociologickém nakladatelství (SLON), na celou řadu dřívějších monografií. Namátkou lze zmínit např. tyto: „Národní stát a etnický konflikt“ (1999), „Politická teorie multikulturalismu“ (1999), „Západ a islamismus. Sřtět civilizací nebo dialog kultur?“ (2001), „Hodina impéria. Zdroje současné zahraniční politiky USA“ (2003), „Levice v postrevoluční době. Občanská společnost a nová sociální hnutí v radikální politické teorii 20. století“ (2004) či „Anarchie a řád ve světové politice. Kapitoly z teorie mezinárodních vztahů“ (2008). Při zpracování tohoto příspěvku, který vznikl v rámci projektu Evropská integrace a zájmy České republiky (podporovaného v rámci Národního programu výzkumu II.), se Pavel Barša obklopil zkušenými odborníky na mezinárodní vztahy – Vítem Benešem, Matsem Braunem, Petrem Drulákem, Janem Karlasem, Michalem Kořanem a Ondřejem Slačálkem.

Samotná publikace je rozdělena do dvou částí. V obsáhlejší první části knihy nazvané „Mezi teorií a praxí“ zkoumají autoři pět hlavních výzkumných tradic teorie mezinárodních vztahů – realismus, liberalismus, marxismus, konstruktivismus a postmodernismus, a to s ohledem na klíčová metodologická dilemata společenských věd (rozumění versus vysvětlení, jednání versus struktura, historismus versus objektivismus, pragmatismus versus scientismus a odlišnost versus určitost).

Druhá část knihy, která nese název „Metateoretické reflexe“, pak představuje reflexi diskutovaných dilemat, ovšem již ne z hlediska různých teorií mezinárodních vztahů, ale z filozofického nadhledu. Pozornost je věnována proměně těchto pěti výše zmíněných dilemat z pohledu vědně-filozofického sporu mezi zastánci realismu a antirealismu. Stejně tak objasňuje předpoklady, úskalí (zejména hrozbu nekoherence a problém překladu jednotlivých pojmů různých teorií) a východiska pro kombinaci a syntézu poznatků a konceptů různých myšlenkových směrů a propojování celých teorií.

Autoři se v této práci zabývají zásadními otázkami společenských věd, které si musí nutně klást každý teoretik mezinárodních vztahů či sociální vědec. Z klíčových otázek je potřeba upozornit především na následující. Je možné přistupovat k sociální realitě stejně tak, jak přírodní vědy přistupují k přírodní realitě (vysvětlující přístup), nebo odlišná povaha sociální reality vyžaduje odlišný přístup (rozumějící přístup)? Lze jednání aktérů pochopit z analýzy sociálních struktur, nebo jsou naopak struktury vytvářeny jednáním jednotlivců (jednání versus struktura)? Je společenská věda schopna překračovat sociální realitu a dosahovat objektivního a univerzálně platného poznání, anebo je ukotvena v historické relativitě, v danostech konkrétního místa a času (tedy spor objektivismu a historismu)? Je vědecký diskurz nadřazen laickému diskurzu, tj. diskurzu státníků, žurnalistů, občanů atd. (scientistický přístup), či mezi vědeckým a laickým diskurzem není přetržka, nýbrž kontinuita (pragmatický přístup)? Lze spojovat různé společenskovědní teorie a přístupy, aniž by taková syntéza sklouzla k eklekticismu? Je potřeba zdůrazňovat ty předpoklady, které odlišují jednotlivé myšlenkové proudy, a naopak vylučovat ty, v nichž se překrývají, a to i za cenu nedostatku východisek (odlišnost versus určitost)?

Proč by tato publikace neměla zůstat stranou pozornosti čtenářů? Jednak by mohla být prostředníkem k hlubšímu poznání nejvýznamnějších teorií mezinárodních vztahů. Dialog teorií poskytuje přehled základních myšlenek současných teorií mezinárodních vztahů a neopomíná zmínit aspekty, které souvisí s úlohou státu jako aktéra mezinárodních vztahů a jeho zájmy, s jeho bezpečností. Sociologické nakladatelství ne náhodou zařadilo toto dílo do ediční řady Studijní texty, neboť má jistě ambice stát se vítaným pomocníkem studentek a studentů vysokých škol se zaměřením na společenské vědy.

Knihy by dále měla být užitečným prostředkem k podrobnějšímu studiu přístupů zejména zahraničních představitelů jednotlivých myšlenkových proudů (ať už jde o Waltze, Mearsheimera, Walta, Schwellera, Steina, Moravcsika, Keohana, Wallersteina, Rosenberga, Kratochwila, Wendta, Ashleye, Walkera, Der Deriana či Cambella). K tomu přispívá srozumitelný systém odkazů pod čarou a obsáhlý seznam monografií, který je průběžně zařazen vždy na konci každé z kapitol a celkově obsahuje přes 300 relevantních titulů.

Autoři se navíc neomezují na pouhou charakteristiku různých teorií mezinárodních vztahů – s komparatistickým přístupem a s pomocí pěti dilemat, která slouží jako kritéria pro vzájemné porovnávání teorií a sjednocení obsahu jednotlivých kapitol, se snaží charakterizovat jednotlivé myšlenkové proudy, srovnávat je, ale také se zabývat otázkou slučitelnosti různých teoretických perspektiv. Svým zaměřením, s využitím pěti dilemat, která se objevují napříč společenskovědními obory, by publikace měla být příspěvkem k posílení dialogu mezi jednotlivými teoriemi mezinárodních vztahů, jak o tom koneckonců vypovídá i její název, a k diskusi o těchto otázkách mezi různými společenskovědními obory.

Received: 20 October 2010 Accepted: 22 October 2010

Published online: 15 December 2010

Available on WWW: www.defenceandstrategy.eu

DOI: [doi:10.3849/1802-7199.10.2010.02.138-140](https://doi.org/10.3849/1802-7199.10.2010.02.138-140)

*Peter ONDROVIČ**

GIBBS, N. David. *FIRST DO NO HARM: Humanitarian Intervention and the Destruction of Yugoslavia*. Nashville: Vanderbilt University Press, 2009. 346 s. ISBN 978-0-8265-1644-2.

In June 2009, Professor Gibbs published his book “First Do No Harm: Humanitarian Intervention and the Destruction of Yugoslavia” that is primary focused on the issues of the Balkans and the collapse of former Yugoslavia. The book offers a spectacular insight into the puzzling games of grey diplomatic elites acting behind the official scenes of diplomatic negotiations on the Balkans. The Balkan issues have attracted attention of many academics and reports for a very long time and will do so for another significant period of time. It is a place showing hidden interests of great powers searching for maximising their benefits at the expense of human suffering. As it has continuously revealed, the situation in the Balkans in the last ten years of the 20th century presented by world media and top political leaders was not fully in step with real life. The Balkans offer very illuminative aspects of human history, and new evidence is emerging in successive steps. The whole Balkan region is a mystic place attracting problems and horrific moments deeply rooted in human souls.

The book pays attention to the last ten years of 20th century and all Balkan secessions including all wars. Professor Gibbs divided his book into eight centrobaric chapters handling different historical moments of any crucial milestones changing the face of the Balkan relations. All historical moments are set up into broader context giving them clear meaning. Great care is devoted to explanation of key diplomatic aspects playing role behind the official negotiations. The aim of the book is to shed light upon historical moments starting in ruins of bipolar world and finishing at the birth of the new century.

Both, first and the last chapter have a special position within the book’s framework where they can be interpreted as introductory and conclusive normatives. Six remaining chapters embody chronological structure of the book dealing with different aspects of Balkan tensions. The first chapter marks out potentially theoretical scope for institute of humanitarian intervention and grounds for establishment akin institute in real life. Gibbs feels no burdens to being open about the arguments leading him to write the book and freely speaks about his negative attitude towards humanitarian intervention applied in the Former Yugoslavia with a great deal of critique. Next two chapters deal with two, at the first glance, different topics. However, analysing them more closely, both topics are fully interconnected and demonstrate common characteristic strains. The second

* E-mail: 366465@mail.muni.cz

chapter still reminds a trip and readers are taken into history of the Americans. The chapter offers cross-section of historical milestones helping the USA to fasten their position in the world as a global power.

The problem of Balkan conflicts is as complicated as the history of the Balkans itself. To understand or at least to get a little comprehension of the roots of the conflicts, Gibbs decided to devote the third chapter to an historical excursion of the Balkans. It is not a tour into history in the true sense of the word; rather, it is an evaluable guide for readers to understand the most significant points in the Balkan history contributing to the constellation of the last-decade-of-twentieth-century relations in the Balkans. The chapter has an effect of entrance into key breaking points of the 20th century. There can be found a tiny connection between the third and four chapters. The fourth chapter pay attention to a short historical passage of the years of 1990 and 1991. Gibbs describes this period as a time of confused international relations with an emphasis on revealing crucial conditions of grey diplomatic intervention of the Europeans with the Germans in the frontline. A gap of international-relations order was strengthened by bravura search of the Americans for a new strong leading position in world politics. The chapter does not by-pass the problem in Slovenia, its secession and the first short war in the Balkans in the 90's, however, comparing to other forthcoming wars there can be seen only a minimal work-out of the conflict. More heed is given to describe a broader political context contributing to the start of the collapse of former Yugoslavia. The international ignorance of Slovenian conflict and country's later secession started uncontrollable patriotic emotions throughout the Balkans. Bosnia and Herzegovina followed the suit trying to break out and tear off the chain tying down the country to the federation.

War in Bosnia and Herzegovina presented the first large-scale conflict in the Balkans. Complicated process of handling the situation gave rise to prolonging the drama, human suffering and consequently to painful solutions. Conflict in Bosnia and Herzegovina is worked out in two chapters – chapter five and six. While the Europeans played an important role in the secession of Slovenia, the Americans reappraising their policy in Europe entered into the conflict in Bosnia and Herzegovina aiming to make it harder for the Europeans to solve the emerging conflict in the territory in a short time. Missing strategy and a lack of interest of the Americans in the Balkans led to deterioration of the situation and in the end, to regional destabilization. The fifth chapter deals with mostly confusing strategy of Bush administration in Bosnia and Herzegovina on one side, but on another one, the chapter directs points at changing air in American politics and interest rising up with new Clinton administration. The chapter offers logically constructed insight into the step-by-step proceeding conflict, preparation of diplomatic negotiations and subsequent military operation under the auspices of the NATO in the air and Bosnian and Croatian army troops on the ground. The final part of the chapter handles Dayton peace negotiations and secret intervention conspiring behind officially “visible” theatre and revealing strong discourse between Europe and America.

The penultimate chapter closes the last decade of the 20th century in the Balkans and works with the most impressive conflict in our modern history. On one side, Gibbs offers a sight of the deadlock in Euro-Americans relations, both searching for strategies ensuring one or the other strong influential position in the region. The second half of the 90's of the 20th century brought many economic, political and strategic problems that put the problem of Kosovo at the edge of any kind of interests. Instead of solving Kosovo's problem at Dayton peace Conference, prolonging ignorance consequently resulted into an open and hard-to-solve conflict. The chapter brings new look at the problem of Kosovo, process of negotiations and varieties of conflict solutions. The author openly criticizes taking decisions pointing at inadequate evidence presented to justify proposed military solution of the conflict, as well as overwhelming and exacerbated numbers of casualties primarily used to get wide public support for huge response to the destabilization in a military way.

In general, Gibbs's publication offers enough room for his readers to think about currently embracing values defending contemporary system of humanitarian intervention. A key aim of the book is to bring new evidence, a brand new look into manipulations taking place behind all

conflicts in the Balkans, proclaiming facts presenting and using to defend and legitimize all military strikes in the name of humanitarian intervention. Getting through the book, readers should approach the book from a wider perspective. The structure of the book is remarkable and easy readers can go smoothly throughout the writing. It is difficult to find some negatives.

In particular, Gibbs has fully fulfilled his ambitions to offer a new view of the Balkan issue. He analyzes new evidence; thinks about possible consequences, without any hesitation underlining tensions rooting in behind-the-scene-contest between Europe and the USA, and openly speaks about them. To read the book and wait for detailed information about military tactics taking place during particular wars would be a mistake. The book brings a complex and unique flow of new information related to hidden tactics and propaganda forming an influence, the power and position of all parties in question. Gibbs offers dimensions for taking a new look and thinking one more time about the relations forming the latent attitude at the end of the bipolar world that finally resulted in a complicated contest of main world powers.

From a professional point of view, the book is processed in high quality, well-organized, and proposes a number of new evidence based on Gibbs's long-taking analyses and research. The book is primary directed to professionals and students studying in the field of international relations, political science and military area. The book cannot be taken as a textbook; on the contrary, the book presents a comprehensive unit that will shortly fuel ongoing international debate about the contemporary system of humanitarian intervention and further system of conflict solution of war-torn societies. The book opens new horizons for research and widens the room for thinking. Indisputably, the book should find its place in any good library promising its readers generous recourses as well as in the library of any student studying in the field.

Received: 22 October 2010 Accepted: 22 October 2010
Available on WWW: www.defenceandstrategy.eu

Published online: 15 December 2010
DOI: doi:10.3849/1802-7199.10.2010.02.140-141

*Richard STOJAR**

SMOLÍK, Josef, ŠMÍD, Tomáš a kol. *Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. století.* Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2010. 300 s. ISBN 978-80-210-5288-8.

Kolektivní monografie *Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. století*, jak již název napovídá, se věnuje otázkám soudobých hrozeb a rizik, které nejsou chápány jako statické a neměnné jevy, ale jako jevy dynamicky se vyvíjející a odrážející společenský vývoj i vědecko-technický rozvoj. V poslední dekádě dvacátého století a první dekádě století jednadvacátého pak tyto fenomény reflektují i proměnu konceptu bezpečnosti a jeho rozšiřování do dalších, v předchozím období ne zcela doceňovaných dimenzí.

Publikace, jež je dílem rozsáhlého autorského týmu, se zabývá několika bezpečnostními hrozbami a riziky, které jsou v současnosti diskutovány a které patrně budou představovat oblast zájmu bezpečnostní komunity i v horizontu dalších let. Většina zde popisovaných témat pochopitelně nepřestavuje pro českého čtenáře naprosté novum, nicméně jak autoři v úvodu uvádí, jedním z impulsů pro vznik této práce byla absence studijní literatury, která by se touto problematikou zabývala, přičemž text vychází z interdisciplinárního uvažování o různých aspektech současné bezpečnosti a snaží se vycházet primárně z poznatků politikologie, bezpečnostních studií, mezinárodních vztahů, kriminologie a sociální psychologie. Tým autorů

* E-mail: richard.stojar@unob.cz

jednotlivých kapitol publikace je dle profesního i odborného zaměření poměrně různorodý, publikace samotná má však jasnou strukturu a je velmi přehledná. Jednotlivé příspěvky se samozřejmě liší jak strukturou, tak kvalitou zpracování, což je následkem skutečnosti, že editorská dvojice poskytla vedle renomovaných autorů prostor i autorům začínajícím. Za klíčové kapitoly lze patrně považovat texty, které se zabývají terminologickými pojmy hrozba a riziko, výzkumem konfliktu, politickým extremismem či terorismem, nicméně i další příspěvky přináší řadu poznatků a relevantních poznatků z celé řady oblastí týkajících se soudobé bezpečnosti.

Pro čtenáře z širší bezpečnostní komunity i studenty bezpečnostních studií budou patrně největší přínos představovat úvodní dvě kapitoly teoretického charakteru. V první z nich se autorská dvojice Miroslav Mareš a Petr Zeman zabývá úvodem do pojetí bezpečnostních hrozeb, kde analyzuje pojmy hrozba a riziko, sekuritizaci, bezpečnostní sektory a hierarchii bezpečnosti. Autoři zde do značné míry akceptují pojetí bezpečnosti vycházející z tzv. kodaňské bezpečnosti školy a předkládají své názory na relevanci vybraných hrozeb pro analýzu bezpečnosti. Ve druhé kapitole pak Tomáš Šmíd věnuje pozornost teoretickým konceptům výzkumu konfliktu, terminologii, příčinám konfliktu i jeho dynamice. Problematika konfliktu je zde zkoumána v kontextu bezpečnostních a strategických studií a přináší i řadu klasifikačních kritérií ozbrojených a násilných konfliktů z hlediska geografického, kvantitativního, kvalitativního atd.

Další kapitoly se již věnují konkrétním a aktuálně diskutovaným bezpečnostním hrozbám, jako je politický extremismus a jeho potenciál pro ohrožení demokratického systému v případě České republiky (Josef Smolík, Petra Vejvodová), model energetické bezpečnosti v 21. století (Martin Laryš), proliferační zbraní hromadného ničení a jejich nosičů (Lukáš Visinger), terorismus (Miroslav Mareš), staronový fenomén pirátství (Tereza Šafařová) či ohrožení společnosti organizovaným zločinem (Martin Cejp). Čtenář zde však najde i příspěvky, které analyzují koncept nelineárního vedení boje, jenž je jedním z nových trendů v aplikaci vojenské strategie (Martin Bastl), vliv bezpečnostního a politického prostředí na podobu mírových operací OSN a jejich principů (Jana Urbanovská), úmluvu o úplném a všeobecném zákazu chemických zbraní (Jiří Matoušek) či kolektivní chování přerůstající v násilné aktivity, jež při násilných demonstracích představuje hrozbu vnitřní bezpečnosti (Dana Prudíková).

Tato kolektivní monografie sice nepřináší zásadní nové poznatky k problematice bezpečnosti, a jak již bylo zmíněno, ani nemá tuto ambici. Představuje však nepochybně užitečnou studijní literaturu i pedagogickou pomůcku pro řadu oborů zabývajících se bezpečností, ať již spojovanou s vojenstvím či její ekonomickou a sociální dimenzí. Některé ze zde předkládaných názorů mohou vzbudit i polemické reakce, případně podnítit diskuzi v rámci bezpečnostní komunity. Problematičtější bude patrně jiný z potenciálních přínosů publikace, kteří autoři zmiňují v úvodu, a to napravení mediálních zkreslení, jimiž zde zmíněné fenomény trpí. Kritizovaná mediální zkratkovitost nebo dezinterpretace patrně nebude vymýcena tímto autorským a vydavatelským počinem, nicméně každou takovou snahu o nápravu lze jen ocenit.
